

„Soča“

Izhaja vsak petek o polnoči in velja s prilogo „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana: Vse leto . . . . . gld. 4-40. Pol leta . . . . . „ 2-20. Četrť leta . . . . . „ 1-10.

Za tnje dežele zeliko več, kolikor je večja poština. Delavec in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravnistvu. „Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) „Sočini“ številkami. „Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec po enkrat na celi polji. Kedar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo.)

Oznanila

In „poslanice“ plačajo se za štiritopno petit-vrsto: 8 kr., če se tiskajo 1krat, 7 „ „ „ „ 2 „ 6 „ „ „ „ „ 3 „ Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru. Pisanične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski in Šolski ulici po 8 kr. Dopiši pošiljajo naj uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soča“. — Neplačanih pism uredništvo ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnistvo je v Marinijevi hiši, Via del Mercato št. 12, II

Dopolnilna volitev za deželni zbor goriski.

Po smrti gospoda c. kr. notarja Josipa Ivančiča bil je izprazen deželnozborški mandat za slovenske trge Bolec, Kobarid, Tolmin, Kanal in Ajkvoščina. Dopolnilna volitev se bo vršila 5. septembra v Tolminu.

V dodatku k dopisu iz Tolmina v današnji številki smo povedali, kaj piše irredentovski „Seccolo“ v Milanu o tej volitvi. Tudi tržaški „Piccolo“ je zahteval, da namestništvo bi bilo moralo tudi v italijanskem jeziku razpisati novo volitev. Slovenci se lahko od srca nasmejemo takim bedarjem, ki nam kažejo, kakó visoko so zrasla ušesa vsej irredenti, ker je par zagriženih lahončev prišlo s tribunom za kruhom v Tolmin. Ti ljudje, zdi se, se vedno sanjajo, da živé v onih srečnih časih, ko je en sam birič „iz kancelije“ ugnal celo vas v kozji rog. Zató toliko predznosti v irredentovskem taborju.

Toda zavjedni naši slovenski trgi kažejo tudi pri tej priliki, kakó smešno so sanje le o najmanjšem lahonkem uplivi bodisi pri teh volitvah ali kakoršnikoli domačih poslih.

Vendar previdnosti je treba! Lahonški uplivi bi utegnili poskusiti svojo srečo pod kakó bolj nedolžno obliko; utegnili bi najti pot, katere bi vsakdo ne spoznal, kam meri. Nekateri krogi bi nam najraje usilili take poslanice, ki se pristevajo k takó zvanim „tudi Slovincem“, ki ne odprejo ust v obrambo, če bodo vsi sovragi hodili po nas in v blato teptali vse, kar je milo in sveto vsakemu Slovincu.

Volilci v slovenskih trgih! Vemo, da niste zadovoljni z dosedanjimi odušaji v deželni hiši goriski, kjer smo Slovenci — dasi nas je dre tretjina v deželi — potisnjeni v zadnji kotiček zaničevane pasterke. Treba bo torej korenitih prememb!

Začetek storite Vi z izvolitvijo poslanca, ki bo ob vsaki priliki odločno branil in pospeševal vaše koristi, bodisi gnutne ali narodne; izvolite moža, kakoršnega goriski Slovenci nujno potrebuje v deželnem zboru, da bo v podporo in trdno zaslombo onim, ki že zdaj skušajo koristiti slovenski našej stvari.

Kdo bi bil sposoben za tako važno mesto, solite Vi. Ako ga ne ugledate v svoji sredi, pojdite dalje in presoajte naše može, ki že zdaj javno delujejo v korist in blagor slovenskega naroda če treba z obendovanja vredno odločnostjo in požrtvovalnostjo. Nimamo veliko takih mož, ki bi bili vredni Vašega zaupanja in da morejo brez strahu sprejeti mandat iz Vaših rok. Toda

Vi se nahajate v tako srečnem položaju da si morete izbrati poslanca, ki bo delal čast vseum slovenskemu narodu, Vam pa bo mogel morebiti največ koristi v vseh Vaših željah in potrebah.

Nekateri volilci so nam že imenovali njegovo ime, kar nam je dokaz, da se cenijo njegove vrline, ki ga v prvi vrsti priporočajo za deželnega poslanca slovenskih trgov. Pogovorite se in potem naznanite svoje želje ali sklepe politickemu društvu „Sloga“, ki stoji na čelu našemu narodnemu in politickemu gibanju na Gorickem. Iz Boleca, iz Kobarida in iz Kanala se nam je svetovalo, naj bi se priredili volilni shodi, ki pripravijo „Slogi“ kandidata, za katerega se volilci zjedinijo. Pray! Začetek naj bi storili Bolčani, ki imajo pri tej volitvi največjavno besedo. Čas je kratak! Zeleti bi bilo, da bi se Bolčani odločili do nedelje teden, da bodo imeli potem vsi ostali trgi dosti časa za premišljevanje, hočejo li iti za Bolčani ali voliti kakó drugače. Nadejamo se pa, da se doseže soglasno sporazumjenje, na kar bo skrbno pazilo naše pozorno narodno vodstvo v Gorici.

Hi koncu se eno opazko. Ta volitev ne bo veljavna niti dve leti, ker 1. 1895. se bodo vršile splošne volitve. Zató ne bo nikomur kazalo rušiti sloge, če tudi bi morebiti ne šlo vse po njegovi misli. Složno na delo!

Smešne grožnje!

Židovski „Corriere“ v Gorici je prvi mojster v grožnjah; toda revež ne vé, da njegova strašila bi ne oplasila niti vrabcev s slovenskih strelh, kaj li še, da bi nam Slovincem pred njimi zlezlo srce v hlače. — Tudi ta teden je spustil na dan tri take grožnje. Čujte!

V nedeljo se zakopali v Solkanu italijanskega priselca gosp. Ivana pl. Bartolomaeja, pri taša „Corrierovega“; umrl je nagle smrti! K pogrebu prišlo je veliko Goričanov; čaka njihova družba je pela celo miserere za krsto, katero je vozil voz prvega razreda, pokrit s premnogimi vencii.

Po pogrebu „žalovali“ so v gostilni pri g. Marušću, kjer so pili in peli do 11. zvečer. Ko so se vračali v Gorico, napadli so jih baje na sredi poti deset neznani ljudje, ki so jih pretepli ter z noži po večkrat ranili. Napadovalec so zbežali, ne da jih je kdo spoznal, Goričani so pa vsi krvavi prijavili v mesto; enega ranjenca je še tisti večer pošil in obvezal zdravnik dr. Kerševan.

Kdo so ti napadovalec, se do zdaj, ko pišemo te vrstice, še ne vé; vrši pa se stroga kazenska preiskava in zlasti c. kr. orožništvo je z vso silo na delu. Sodniška komisija je že v ponedeljek opoldne prišla k postelji glavnega poškodovanca ter sprejela na zapisnik njegove izpovedi, katere je potrdil s prisego.

O zločinu se torej še nič ne vé, a „Corriere“ je že v torek zvrnil ta napad Solkanem na hrbet, dasi tankaj v ponedeljek jutro še nihče ni nič vedel o poboju, o katerem so prihajale novice v Solkan še le iz Gorice. Da bi „Corriere“ se bolj nabrusil svojo ost proti Solkanu, dejal je, da Solkan more vse izgubiti, ako bo takó postopal proti — „Goričanom“.

Kakó se revež moti! Solkan bi le pridobil v vsakem pogledu, ako bi njegovih žal ne skrneli nekateri življi, katerim se izogiba vsak Slovinc in vsak pošten Avstrijanec. Ako gredó oni proti Solkanu, obrne se za vsakega po deset poštenih Goričanov drugam. Gostilne, kamor zabajajo oni, postanejo kmalu zapuščene, ker pošteni gostje se jih začó izogibati, kajti ne marajo sedeti v taki družbi ali v njeni bližini. To ni le v okolici, marveč še v večji meri v Gorici. V Gosposki ulici imamo n. pr. staroznano gostilno, ki je izberno delala, dokler si je ni izbrala za svoje zbirališče neka lahonška družba; z njo vred prišla je nesreča v hišo, kakor bi tresčilo. Stari gostje so vtekli od tam — in dandanes je prišla rodbina popolnoma na nič; uti hiša ni več njena last. Takó se godi gostilnam, kamor se zagnezdi kaka „Corrierova“ četica.

Naši slovenski okoličani torej prav nič ne potrebujejo „Corrierovih“ ljubljencev, ki jim vé koristijo, ako ostanejo domá. Vrh tega treba vedeti, da se slovenski živelj v Gorici množi z neverjetno hitrostjo — in ti Slovenci v bogati meri odvagajo one lahončke, ki grozé, da ne bodo več hodili uživati svežega okoličanskega zraku, pač pa, da bodo ostajali v mestnem prahu. — Treba je dalje vedeti, da slovensko ljudstvo na deželi si samo vzgoji toliko svojih rajakov v mestu, da se okolici ne bo prav nič poznalo, če tudi bi vsi „Corrierovci“ ne prestopali praga mestne občine. Naše slovensko ljudstvo bo za nekaj let hodilo vseskozi le k narodnim odvetnikom, notarjem, zemljemercem, trgovcem, obrtnikom, itd. itd., in ti bodo oživljali gorisko okolico, da bo slast in veselje, dočim njihovi laški tovariši še za polento ne bodo imeli, kaj li še, da bi nosili denar v okolico. Ta dan ne mopočji še takó kmalu, a pride gotovo, kajti naše narodne in gospodarske razmere razvijajo se ugodno in iz lastne moči! — „Corriere“ naj zatregel plaši vrabce na strelhi s takim strahovi, kateri vabijo nam Slovincem le pomilovalen smeh na usta.

družbenike in druge goste, ki pri vsaki priloznosti skazujeje družbi svojo blagonaklonjenost.

II. Dne 26. julija krog 6. ure zjutraj zbiral so se skupščinarji ter izletniki na ljubljanskem južnem kolodvoru, da pohité v Sezano. Znana potovalna pisarna Josip Pavlinova je priredila poseben vlak iz Ljubljane v Sezano tija in nazaj. Žal da takoj v Ljubljani ni zasedlo vlaka toliko udeležencev, kakor je bilo želeti; morla je temu kriva tista obligatna „megla“, ki je tudi tisto jutro zakrivala mesto in njega okolico; zato so bili izletniki veseli, da jih je klapon v naglem diru privedel čez slavnoznani borovniški viadukt, koder jim je zgnila megla izpred očij in so se radovali prekrasnemu dnevu, ki ga je obetalo jasno nebo. Na vsaki postaji je vstopalo novih izletnikov tako, da se je vlak vendar dobro napolnil. A kaj je to? Vlak še dirja — in že nam nasproti doni mogočen strel topičev; saj še vendar nismo v Sezani! Sprevodnik kliče: Postojina! Da, vrla Postojina raduje se z nami vred ob spominu lanske tu obvršene skupščine; pozdravlja nas, pozdravljamo jo mi zopet — do bodočega svidenja. Istopako odmeva mogočni strel čez kršnato plan, ko se bliža naš vlak Šent. Petru in Divaču. Tu se nam je pridružil mnogo izletnikov iz bratske namčestre. Še nekoliko minut — in vlak se ustavi na kolodvoru sezanskem.

— Drugi tak strah je naznanilo, da prejasni naš podestá pojde k deželnemu glavarju in državnemu poslancu visokor. g. Francu grofu Coronini-ju, da bi ta interpeloval v državnem zboru vlado, kaj misli ukreniti, da bodo goriski Lahi varni na svojih izletih v slovensko okolico.

Gospod grof Franc Coronini ni zastopnik le 10.000 Italianov v gorickem mestu, marveč tudi 7000 Slovincov; vrhu tega je zastopnik slovenskih trgov in kot tak se gotovo desetkrat premišli, predno pojde po kostanj v žrjavico za noko stranko, ki se živi od samih politickih kozolcev, od samo hujakarje in od smrtnege sovraštna do vsega, kar je slovensko. Ta strauka je krivá, ako postajajo med deželani obeh narodnostij vadno bolj napete razmere, kajti krivica, katere trplimo Slovenci vsled njenega pritiska ali dela, razburjajo čedalje bolj ves narod slovenski. Ali mar mislite, da narod naš pozabi kdaj na Ajkvošico, Podgoro, Babšovo zadovo? Menite li, da narod naš z malomarnim sreeom gleda vašo gospodoželjnost, ko vi lu le vi hočete gospodovati v vseh uradnih, da le vaš jezik ima vso voljavo, dasi ste v ogromni manjšini na Gorickem, jezik slovenske vedne pa da svamotite in potiskate v blato? Slovenci vam moramo vzdrževati celo v Podgori laško šolo, a kaj počenjate s 7000 Slovinci v Gorici? Menite li, da more narod naš mirno gledati izzvajajoče poslovanje vaše „Legue“, ki se utika celo v volilne boje slovenskih občin? Ali mar mislite, da so še vedno tisti časi, ko je Slovinc mirno poslušal, ako ste ga provali in zmirjali, ako ste vi bili „stori“, mi le „ščavi“? Menite li, da more Slovinc mirno gledati, ko na njegovi zemlji popevate: „Nella patria di Facetti no se parla che talian“ ali pa ono „Moi sclavorum“, bolno dete zloglasne ločniske krevlje, in ako na slovenski zemlji pobirate darove za svojo „Legue“? Dá, res, nastopili so uprav zdijani časi, a uročili ste jih vi; vas treba dobro stresti za ušesa in utepsti vam v glavo vsaj početne znake prave evropske kulture, da bote vedeli, kakó se človek obnaša v pošteni družbi. Ako jenjate hujskati in zabavljati; ako se naučite spoštovati slovenskega soseda, kakor zasluži; ako mu kot pravi liberalci priznate vse človeške pravice, katere hočete sami uživati — onda zavlada v deželi in mestu najlepši mir in red. Evo, takó bi se glasil naj umestnejši odgovor na kako zaželjeno interpelacijo.

Ako je pa kaka interpelacija potrebna, onda je gotovo ta, da se v imenu vsoga in vsak dan globoko žaljenega slovenskega naroda z vso odločnostjo protestuje proti zdijvanim odušajem v Gorici, kjer Slovinc ob beam dnevu ni več varen svojega življenja. V zadujem „Primorceu“ smo

Malo prej po 9. uri dospeli so semkaj z jutranjim brzovlakom dragi bratje z goriske in tržaške strani. Postojinske godbe ubrani glasovi zadóné jim v pozdrav. Ko se poležejo viharni „živiočkici“, stopi pred došle skupščinarje odborica! gospodice na Maša Dolenceva ter v imenu Sezanske ženske podružnice spregovori približno tako-le

„Bratje častiti in mile nam sestre! Bog Vas sprejmi, stopi v se naše zemlje tia! Sprejmite zagotovila naših hvaležnih in udanih src za čanašnji poset vsi Vi, po katerih žitah se pretaka ona rudeča kri zarne ljubezni, ki nas spaja in veže v eno telo.

Sini in htere velike, da sila velike majke Slave, ki jej solnce nikdar ne zahaja! Prišli ste k svojim. Sprejmite pozdrav, ljub pozdrav svojih, ki živimo za ravno iste ideale in se neustrašeno bojujemo za vero in dom in mili naš jezik slovenski. Pozdravljeni nam bodite sedaj in vsegdar stotisočkrat!“

Ti pozdravi so vzradostili dušo došlecem, tolmač njihovih čutil je bil preč. župnik šempaski Blaž Grca, ki se je kot podpredsednik društva „Sloga“ v Gorici v prisrčni besedi zahvalil na lepem iskrenem sprejemu.

Tu je bilo zdaj zbranega že na stotine ptujega in domačega občinstva, ki je z nav-

sestram na okoli pot, katere vodi naš narod k lepsi bodočnosti. Kakor otrok najslajše počiva v materinem naročju, tako se je tudi družba po burnih dneih zatekla k meteram slovenskim baje pri njih našla mlo zavetje ter nov pogum za srečno izpeljavo vzvišenih namer za duševni blagor naše mladeži.

Vodstveno vabilo dne 11. julija št. 2296 — objavljeno v naših časnikih — k skupščinski slavnosti v Sezano za dan 26. julija ni ostalo glas upijotege v puščavi. Naše razamništvo in priprosti narod sta se mu jednodušno odzvala v dokaz, da pojmita preimenuitno zadačo naše družbe, da je hočejo ščititi tudi v bodoče.

Bela Ljubljana je že na predvečer sprejela dokaj skupščinarjev iz bratske Koroske in Štajerske. Jako umestno je bilo, da je prva ljubljanska podružnica priredila na čast skupščinarjem na vrtu Hafnerjeve pivarne „zabavni večer“. Po 8. uri zbralo se je na tem s cesarskimi in narodnimi zastavami ozaljšanem in bogato razsvetljenem vrtu mnogo stranskih in domačih družbenikov k prijateljskemu razvedrovanju. Slavna vojaška godba in pevsko društvo „Ljubljana“ sta z izbornimi komadi zadovoljila zbrano občinstvo. Družbini prvomestnik profesor Tomo Župan, katerega ob prihodu občinstvo sprejme z živiočkici, pozdravi v prisrčnih besedah č. zastopnike, ki so prihiteli od daleč, kakor tudi domače

PODLISTEK. Družbe sv. Cirila in Metoda redna VIII. velika skupščina dne 26. julija 1893 v Sezani na Krasu.

I. Naša družba je dozdalej obvršavala svoje skupščine po raznih mestih in trgih naše mile domovine, a letos se je ozrla tudi na slovenske vas, hoteč tako zanetiti vzvišeno idejo o slovenskem solstvu tudi v nižjih slojih našega naroda, kateri so bili došlej glavni in najbolj zanesljivi stebel slovenskega preporeda in iz katerih je našemuro narodu prikčila tudi večina inteligencije, koja se zdaj s hvaležnostjo bori za njegove pravice. Da je družbino vodstvo pravo zadelo, izbravši največjo vas slovensko za skupščinsko slavnost, sijajno spričuje dan 26. julija. Rodoljubna Sezana na kršni zemlji kraški svetkovala je takrat v istini naroden praznik, kakor še ne poprej. Dokazala je pa tudi, da se zaveda svoje prednosti, ker je prva, največja in najlepša vas na Slovenskem. Osvetljala si je lice pred vsem slovenskim svetom in sme biti na to ponosna. Uprav njene žene, zbranke okrog domačega ognjišča — v svoji ženski podružnici sv. Cirila in Metoda — pokazale so svojim slovenskim

poročali, da so bili trije Slovenci napadeni celo na javni ulici pred goriskim kolodvorom; eden Slovencev je že nad 25 dni bolan, — a napadalci se pristo premikajo in hudega se jim ni bati. Tudi nismo nič slišali, da bi bil prejšnji mestni župan storil le najmanjši korak, da bi opral goriskemu mestu ostuden madež južnolaškega ali sicilijanskega banditskega gnezda. O treh napadih na našega urednika in o grdem napadu na slovenske mladeniče v Ozki ulici smo svojevčasno tudi poročali! — Tu bi bila torej rezka interpelacija povsem na mestu! O napadu na solkanaki cesti pa bomo še le videli, koliko je resnice na njem in kakošni so uzroki, ki so mogoče vse drugačni nego si jih želi „Corrierova“ družba. Jeden napadencev, znani renegat L. T., je v zadnjem času vzbudil med delavskim stanom toliko razburjenosti, da je prav lahko v njej iskati povod temu napadu. Sicer pa čakajmo na uspeh sodnijske preiskave in dokler ta ni končana, moramo „Corrierovo“ jezikanje ozigovati kot najpogostejšo hajskarijo proti pošteni slovenski vasi in njenim prebivalcem, ki so o rečenem pretepu izvedeli pozneje nego „Corriero“ klepetulja z dolgimi lasmi in kratko pametjo!

— S tretjim strasilom je pa „Corriere“ gotovo jako slabo ustregel svojim ljubljenskom. Pripovedoval je namreč o veliki slovenski pevski slavnosti v Mariboru, o kateri govorimo na drugem mestu danes in danes. Te slavnosti se je imela udeležiti tudi izborna zasebna godba iz Ptuja. Toda mestni zastop ptujski je sklenil, da odpusti iz mestne godbe vse tiste, ki se udeležijo kot člani zasebne godbe slovenske pevске slavnosti v Mariboru. (Mimogrede bodi povedano, da godba je šla v Maribor polnoštevilno, ptujski pangermaški mestni očetje pa so ostali z dolgimi nosovi na cedila. Tako veljavo imá njih beseda!) In čujte! Tak sklep germauske zaslepljenosti postavil je „Corriere“ za izgled goriskemu mestnemu zastopu.

Kaj je mislil s tem, saj slovenska družstva ne jemljejo goriske mestne godbe? Ali mari meni, da goriski godci ne bi smeli gosti pri okolicauskih plesih? Čujte gospóda, prav hvaležni vam bom, ako izposlušate tako prepoved. Res je, čemu bi hotili goriski godci služiti v okolico, doma naj ostanejo in hotijo naj raje gost podoknico siori Kavalini.

Taki so „Corriero“i strahovi!

Boj za slovenske šole v Gorici.

II.

V zadnjem „Primorcu“ smo govorili o neskončni „nevidnosti“ avstrijskega naučnega inštanta Gautsch-a o zadevi slovenskih šol v goriskem mestu. Danes pa moramo že povedati, da ta ministróva „nevidnost“ je iznenadila ves slovenski narod; dopisi, ki nam opisujejo to presenečenje celo v najprostejših vrstah našega naroda, so takó rezki in bodeči, da se ne upamo z njimi na dan.

In kakó bi ne?! Celó naše najbolj priprosto ljudstvo vé prav dobro, da isti baron Gautsch ni bil enako „previden“ o drugih prilikah, ko je bilo treba ustreči neopravičenim in pohlepniim željam nemškimi ali laškimi.

Poglejmo v Ljubljano! Do najnovejšega časa se je v tamošnjih ljudskih šolah še strahovito nemškatarilo, kakor sploh povsod po Krauskiem, dočim imamo pri nas na Goriskem že od l. 1869. čisto narodne šole, v katerih se naši otroci ne trpinčijo z zloglasnim „miza Tisch, riba-Fisch“. Ko je pa zaviadal po ljubljanskih šolah vsaj nekoliko postenejši duh, začelo je pravicoljubno srce barona Gautscha kar trepetati v strahu za

dušenim srcem pričakovalo ljubljanski vlak, kateri se ustavi mej pokanjem topičev, sviranjem slovnazanega „Naprej“ in vznesenimi živoklici. Izstopivše raz voze pozdravljajo čakajoči rodostni in vse okrog, povsod je videti vesele, srečne obraze. Zbranim okrog prvomestnika družbe sv. Cirila in Metoda vodje T. Zupana spre-govori gospica odbornica Micika Mahorčičeva ob strani svoje matere, dične prvomestnice ženske podružnice sežanske, gospe Marije Mahorčičeve, z zvonkim glasom:

„Čestita gospoda! Velespoštovani gospod predsednik! Pripeljal Vas je vlak na kršni slovenski Kras v prijazno Sežano. Prišli ste z namenom, da se posvatuje in prid slovenske dece in slovenske šole, da ohranite našo dečo starodavnemu slovenskemu narodu, zvestemu veri, domu, cesarju. Blagoslovi naj Večni Vaš trud, in Vaše delo naj donese najlepši in najplodovitejši sad v prid in blagor slovenske mladine, ljubega nam slovenskega naroda. Radovaje se Vašega prihoda vam kličem v imenu sežanske podružnice in v imenu slovenskih rojakov na Krasu: Bog Vas sprimi!“

Potem pristopi deželni poslanec in zupan g. Rajko Mahorčič ter razodene svoje veselje, rekóč:

„Slavna gospoda! Čestiti gospod predsednik! V imenu občine Sežana, katero imam čast kot župan zastopati in v imenu gospodov kraških županov, zastopajočih prebival-

ljubljansko Nemštvo. In zankal je kar čez noč, da ljubljansko mesto mora osnovati dve čiste nemški ljudski šoli, ero za dečke in drugo za deklice. Tam ni bilo treba nikakih preiskav, ali je v Ljubljani zadosti otrok nemške narodnosti; niti ni bilo treba Nemcem svojih podpisov pod prošnjo legalizovati pri c. kr. notarju, marveč baron Gautsch je kar zapovedal in — mestna občina ljubljanska je morala ustanoviti dve nemški ljudski šoli, dasi je tamkaj vsé zasebnih in državnih nemških šol nego slovenskih. Za nemške otroke ni bilo nikake potrebe, ker so že vsi hodili v nemške šole in z njimi vred na stotine slovenskih, in vendar je baron Gautsch ukazal, ustanoviti h kratu kar dve nemški ljudski šoli.

Blizu enako se je godilo v Pragi in njenih predmestjih. V tej „zlati slovanski Pragi“ so Nemci v primeri s Čehi dvakrat bolje oskrbljeni z ljudskimi šolami; imajo najlepše prostore in šole so najgosteje posejane po mestu, da se tje notri toliko lože lové otroci bolj nezavednih čeških staršev, ki jih pošiljajo raje v bližnji nemško nego v bolj oddaljeno češko šolo. In ker je med tolikimi množicami zavednega češkega prebivalstva tudi mnogo še nezavednih ali odvisnih ljudi, zato zahaja prav veliko čeških otrok v nemške šole, ki stojó pod najvišjim pokroviteljstvom avstrijskega ministra Gautscha. — Temu možu je nekoč nakrat šinilo v glavo, da Nemci v pražkem predmestju Kraljevi Vinogradi nimajo — čujte! — nemške mešćanske šole in — čujte! — kar brzojavno je zapovedal, da mestna občina jo mora ustanoviti. Tu ni bilo treba nikakih preiskav! Zakaj ne, to ni težko uganiti.

Kuako se godi še marsikje drugod! V Ljutomeru na Stajerskem se je te dni ustanovila nemška ljudska šola, dasi živé tam po z dnjem ljudskem štetju — čujte, ljudje božji! — le štirje Nemci!

V Trogiru v Dalmaciji ni bilo niti 40 laških otrok, a ustanovila se jim je laška ljudska šola, dasi je bil deželni šolski svet nasproten.

Po tržaški okolici rastejo laške šole med tridni Slovenci, kakor gobe po dežju; v nje se lové slovenski otroci z zvijačo, z obljubami in celo z vandalsko silo. Tržaški Slovenci pa zaman prosijo slovenskih šol v mestu!

Toda: „warum in die Ferne schweifen!“ — saj imamo še veliko gorostasnejši izgled domá. V sosednji Podgori je pri zadnjem ljudskem štetju 125 oseb naznanilo italijansko kot svoj občevalni jezik. In glejte, za te ljudi, ki živé v Podgori od danes do jutri, ki so prišli celó iz Italije semkaj, da si služijo vsakdanjo polento, za ljudi, ki ne plačujejo nik kega davka, — ustanovila se je posebna laška šola. Prvo leto je bilo v novi šoli le 25 otrok, med temi 9 iz Italije, drugo leto pa je to število poskočilo le na 32. — Tu ni torej nikakega postavnega razloga za obstanek laške šole v Podgori, a vendar deluje tamkaj v vsestransko škodo slovenskega prebivalstva! Tujci, celó iz Italije, silijo v Podgoro, jemljejo domačinom kruh izpred ust, ne plačujejo nikakih davkov, — a mi Slovenci jim moramo v zahvalo vzdrževati še posebne laške šole, oni pa nas za nameček zmirlajo s „šćavi“. Lahki iz Italije se lahko smejejo zadovoljno v pest, ker v Avstriji dobé dosti polente, katere domá stradajo, pe vrhu jim zaničevani „šćavi“ še otroke vzgajajo v njihovem maternem jeziku.

Vse drugače se godi nam Slovencev v Gorici! Pri zadnjem ljudskem štetju so nas le našli nad 5200 (v resnici nas je več!); mestni anagrafski urad je našel 303 slovenskih šolskih otrok po povprečnem petletnem štetju; mestni šolski svet, katerega ne bo nihče sumičil kake naklonjenosti do nas Slovencev, je dobil v zapisnikih vsch

stvo sivega Krasa, zahvaljujem se vam prav srčno, da ste si Sežano ali tako zvano kraško metropolo izbrali za glavno skupščino družbe sv. Cirila in Metoda. Z radostnim srcem smo Vas pričakovali in ravno s tem radostnim srcem Vas sprejememo. Mi Sežančani in z nami vsi Kraševci se veselimo današnji dan v tej čestiti družbi veselo provesti, in zato vam izrečem svoj bratski pozdrav in Bog Vas živi!“

Prvomestnik, Alojzjeviški vodja Tumo Zupan, pa je ob sprejemu na sežanskem kolodvoru odzdravil prilično takole: „Preblagorodna gospa prvomestnica — Preblagorodni gospod deželni poslanec-župan — Blagorodne gospice!“

„Pred mano je steza moj ljubljani svet: Vas lepa dolina, ki Krasu je cvet“

poje Vaš pesnik rojak to najlepše ozemlje, kar ga ima Kras — Vaše oze domovje oslavljajoč.

Prečuden je kraški ljubljani in lepi svet, ki reke pozira in je razvila zopet na dan, veličasten je ta kraški svet, ki potniku odpira prostorče pod zemljo, kot da bi ga hotel voditi v bajeslovna bivališča starodavnih pravljič.

Čudno in veličastno vse to. — A voda, ki je zginila in se prikazala zopet, utegne vnovič premeniti svoj tok, če tudi jo je za jedenkrat omejil sam večni zidar. In Vaši podzemeljski hramovi, akopram obokani še

takaj! njih šol, da je v zadnjih petih letih hodilo v šole povprečno po 556 otrok; slovenski starši pa so pred c. kr. notarjem podpisali 438 pod šolsko dolžnost spadajočih otrok.

Deželnemu šolskemu svetu so zadoščali ti podatki, da je vsaj deloma vgodno rešil našo prošnjo; toda neskončno „previdnemu“ baronu Gautsch-u vsi ti dokazi še niso zadostni, zato zahteva še novih, kakor smo videli v zadnjem „Primorcu“.

Naučno ministerstvo namreč ni našlo v naših prošnjah izrecnega zatrdila, da prosilci so slovenske narodnosti, marveč le to, da njih občevalni jezik je slovenski. Zató se morajo vsi prosilci poprašati: ali so tudi res Slovenci?

Takó daleč smo torej prišli! Pred ljudskim štetjem so se naši poslanci krepko potezali za to, da bi se naslov „občevalni jezik“ spremenil v „narodnost“. Upirali so se Nemci, Poljaki in Lahji, ker vedó, da taka sprememba bila bi njim v škodo. Po njihovi in vladini milosti je torej ostal „občevalni jezik“, ki pa nima, kakor se vidi iz tega slučaja, prav nikake uradne vrednosti, kajti „občevalni jezik“ ne daje državljanom še nikakih pravic v zmyslu § 19. drž. zak. Najpoprej torej nočejo dobiti uradnega števila, koliko je kje prebivalcev ene ali druge narodnosti, da nastanejo toliko lože take zmehčaje, ki vzbujajo v srcih doslej vedno zvestega slovenskega naroda čustva skrajne razdraženosti in nezaupnosti...

Zaključujemo ta članek s prošnjo do vseh svojih čitateľjev, da bi ohranili še nadalje hladno krv, kajti ministerstvo je določilo, da gorisko županstvo mora do 15. septembra dokončati vse zahtevane preiskave. Počakajmo, da nismo videli, kakó se bo vedla vlada nasproti mestnemu županstvu, ki ne nametava izpolniti te ministrske spremembe, marveč po določenem roku prositi še o daljši odlog, češ, da onih preiskav ni mogoče ločnati v takó kratkem času. S tem hoče celo reš zavleči takó dolgo, da je nikakor ne bo več mogoče rešiti v vseh instancah do začetka šolskega leta 1893/4.

Mi ne dvomimo o tem, da bodo znali dati vsi slovenski prosilci pravi odgovor, ko bodo vprašani, kake narodnosti so, ako je njihov občevalni jezik slovenski. Zató komaj pričakujemo, da v to določena komisija začne takoj svoje delo. Ali se to izvrši ali ne, to je odvisno edino le od resne volje c. kr. vlade. Nadaljno postopanje mestnega županstva goriskega nam bo zagledati merilo, v koliko visoka c. kr. vlada resno misli ustreči zakotnim zahtevam goriskih Slovencev. Opazujmo torej in — pripravljajmo se za vsak slučaj!!

DOPISI

V Gorici 5. avgusta. (Logično). — Nedavno sem bil v neki pivovarni tu v Gorici. Blizu mene sedelo je par Lahnčkov, ki so se prav živo pogovarjali. Nehóte sem moral poslušati, kako so se jezili radi značnega utoka, ki so ga brali v „Rinnovamentu“ (To je oni utok proti razširjenju laških šol v Gorici, kateri je objavila „Soča“ pred 14. dnevi). Ubogi „Rinnovom.“, koliko jih je moral slišati. Mene je že začela dolgočasiti vsa ta kvasarija, kar zakriči nekdo v sveti jezi: „Rinnovamento“ je veleizdajski list, zato je tudi tako pogosto zaplenjen“. Clovek se ni šalil; videlo se mu je na obrazu, da govori resno.

Ako hočemo misliti logično, dá se iz tega stavka marsikaj lepega sklepati.

„Rinnov.“ je torej veleizdajski list in kdor se zliga z njim je seveda tudi veleizdajalec. „Rin.“ brani in zastopa Slo-

tako trdno, utegnejo vendar le razpasti pod silo časovnih zгодeb. Kedaj, kako — temu je Bog vladar.

Nerazrušljiva skoraj se nam sicer zdi sedanja podoba Vašega sveta — toda nerazrušljiveja je Vaša domovinska vnema, nerazrušljiveja je Vaša ljubezen do vseh teh teženj, koje zjedinja v sebi družba sv. Cirila in Metoda.

In prav ta Vaša neizpremenljiva ljubav do domovja, prav ta Vaša neizpremenljiva ljubav do slovenskega šolstva je, ki je privedla danes toliko Slovekv in Slovencev iz vseh naših pokrajin sem v solnčno Sežano. Strmeč ob čudih kraškega sveta se hočemo še bolj nadviti uzornemu dušopoljbu čast. bivalcev, osobito se Vašega prelepega sežanskega okraja, imenovanega „Kraški raj“.

Zahvaljujoč se imenom družbe sv. Cirila in Metoda na sijajnem sprejemu naših čast. skupščinarjev, odzdravljam vam Preblagorodna, kot načelniki naše ženske sežanske podružnice, ki je prva na Slovenskem sprejela pod svoje okrilje veliko našo skupščino — odzdravljam vam, preblagorodni gospod poslanec-župan in vam, častite gospice, na Vašem tako miem nam pozdravu; zahvaljujem se vam, čast. gospice za duhteče darove Vaših rok, vsem vam in vsem navzočim iz dna duše kličóč: Bog živi Vas; Bog živi Sežano!“

Navdušeni živio-in slava-klici v pozdrav in odzdrav so odmevali na okrog. Vrle Sežanke so skupščinarje odličile z duhtečimi

vane, torej so vsi Slovani, Slovenci in Hrvatje v prvi vrsti, veleizdajalci.

No, da pridemo do te važne resnice, ni nam treba teuke logike, saj zgodovina dosti jasno govori, kako so Slovenci in Hrvatje v onih burnih časih l. 1848., 1859., 1866. hoteli razrušiti avstrijsko državo“.

Ako se podamo s „Corriero“ po isti logični poti, držéč se gornjega stavka, moramo priti tudi do kakega sklepa. Najprvo seveda sledi, da je „Corriere“ lojalna lista, kajti „Cor.“ zaplenjen — pa bela vrana. — Z njim vred so vsi jednakkomisieci najboljši državljani. Kdo pa so ti njegovi somišljeniki? Nedavno bi jih bil lahko videl zbrane v Rivi ob gardskem jezeru. Tu so se navduševali za sveto „domovinsko“ stvar ter prisegli, da bodo državo (a katero?) branili kakor jeden mož proti navalu bavarskih Slovanov. Na vse zadnje so se podali po jezeru v bližnjo obljubljeno deželo, kjer so sklenili zavezo „za vsak slučaj“. — Pa saj bomo imeli kmalu srečo, videti te uzorne može v svoji sredi.

II.

Iz Brd, 8. avgusta. — Ali ni to „fletno“? — Dne 4. januarja t. l. imeli smo v najza-hodnejši županiji dolenjski volitve novega starasinstva; zmagala je slovenska stranka v vseh razredih. Izpušćeni so bili nekateri prejšnji starasini in — župan; z akajž to ostane mož proti navalu bavarskih Slovanov. Na vse zadnje so se podali po jezeru v bližnjo obljubljeno deželo, kjer so sklenili zavezo „za vsak slučaj“. — Pa saj bomo imeli kmalu srečo, videti te uzorne može v svoji sredi.

Zdaj so raznesli vabila za nove volitve, ki bodo dne 17. t. m. ob 9. uri zjutraj v Jenkovem.

To redko prikazen v volitvenih bojih treba pač shraniti v „spirit“ časnikarskih „trapov“. Toliko časa — od 4. januarja do 27. avgusta — podaljšal je „rikors“ življenje staremu županstvu. Naj reče kdo, da niso rešitve naših c. k. političkih uradov točne in hitre?!

Zakaj pa v Jenkovem volitve? — Župan Blažič ima gori v Kožbani med tridni in razumnimi Slovenci svoj dom; a dolí v majhnem Jenkovem, tik mejne reke Idrije, vlada duh italijanski. Na tak način se silno obtežuje Slovencev volitve. Kaj pomeni to? Ali nas hoče mar župan izdati nasprotni stranki? — Res je cesta v Kožbano raztrgana in župan v nečast; toda od Jenkovega do Kožbane je več postaj primerkih za volitve, recimo „pri Petercelu“ ali „na križpoti“. No, kar je, je; a kar bo, bo!

Iz Čepovana, 8. avgusta. Prošnji tukajšnjega županstva, ki je bila objavljena v 5. števi „Primorca“, je visoko c. kr. namestništvo ugodilo ter z odlokom z dne 20. julija t. l. št. 8836 zapovedalo c. kr. dež. žondarm. poveljstvu, da naj potrebuno ukrene, da bo de odslej naprej c. kr. postajni žendarmerijski urad v Čepovanu tudi uradno vedno pisal edino pravilni Čepovan, namesto dosedujega „Chiapovano“.

C. kr. poštno vodstvo, ki je ovrglo župansko prošnjo radi poštnega pečata, hoče imeti „Chiapovano“ kot nemško znamenovanje občine Čepovan, a visoko c. kr. namestništvo se je v tem pogledu v gore omenjenem odloku drugače izrazilo, spoznavši besedo Chiapovano le za pogrešeno ali popačeno italijansko pisavo, nastalo iz pra-

šopki, a iznajdljive zastopnice „Šentjakobsko-trnovske ženske podružnice v Ljubljani“ so nudile v korist naši družbi trobojne trakovce z blišćočim napisom: „Bog i narod!“; razpečale so jih hitro obzalojave, da jih niso pripravile več, ker bi bila družba imela lep prispevek. A kdo bi se bi nadejal tam v oddaljeni vasi na sivem Krasu toliko udeležencev! Pravijo, da je bilo ob vzprejemu z domačini nad osem stot in oseb. Radostno ti je vzkipeo srce, ko si videl tu vse sloje našega naroda, vse stanove v lepi vzajemnosti; osobito številno je bilo zastopano slovensko duhovstvo in narodno ženstvo od blizo in daleč.

S svirajočo godbo na čelu premika se sprevid v prijazno Sežano, katere se je za ta dan odličil kakor nevesta. Pri dohodu v vas presenetil je skupščinarje krasen slavolok s prepomenljivim napisom: „Vam, ki ste naši!“ Kakor se je pripovedovalo, izdelal je g. Albin Strekelj načrt v rimskem zlogu za ta slavolok, ki so ga postavili zavedni domači fantje z odobrenjem sežanske občine. Tudi napis v narodnih barvah je svedočil umetniški ukus. Vse priprave je umno vodil neumorni g. nadržitelj Matko Kante. Raz čedne hiše pa so plapolale cesarske zastave in slovenske trobojnice. Sežana je osvedočila svoje lojalno in slovensko lice.

Dalje prih.

vilnega Čepovana. (Da diese Benennung nur eine fehlerhafte italienische Schreibweise des ortsfühlichen Namens Čepovan ist!).

Visokemu c. kr. namestništvu smo od srca hvaležni na tej nepristranski in pravični razsodbi, s katero je obsodilo pisavo Chiapovano za pravo pravcato spako in ne za nemško zaznamovanje občine Čepovan in vsled katere je ta spaka vsaj iz c. kr. žendarskih uradov za vselej izgubila. R. I. P. Opozorjamo pa na to razsodbo vis. c. kr. namestništva tudi druge c. kr. urade, kateri se smentertam še vedno radi poslužujejo njim priljubljene pisave Chiapovano. Naj si zapomnijo, da je vlada to spako na smrt obsodila! — (Posebno naša sodišča naj si zapomnijo to določilo c. kr. namestništva. Treba je zlat, da občina Čepovan stori v vseh uradnih knjigah izbrisati Chiapovano, kar se izvrši z navadno prošnjo. Uredn.)

— Tudi letos so se nekateri poletičarji tu oglasili. Zalibog, da jim dolgo trajajoče deževanje ni nič kaj ugajalo. Med drugimi došel je pretekli teden z obitelji vred najprijetljivejši naš poletičar g. profesor Santel in se je nastanil v svojem lanskem, sicer samotnem, toda njemu najbolj ugajajočem stanovanju na divno krasni „Ravani“ v zgorjem Čepovana.

Iz Tolminca, 9. avgusta. (Naš župan). —

Odbora možke in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda obrnila sta se do svojih udov z okrožnico, v kateri se je povlačila v prvi vrsti vera in narodnost naša; udje so se vsposodujali k žrtvovanju prih kion za omenjano sveto stvar. Ko je ta okrožnica romala iz rok v roke, dogajale so se smenterte kaj čudne reči. Za danes naj povemo le toliko, da naš župan Ljud. Čazatura je dejal, ko je prečital okrožnico: „Za take neumnosti ne dam nič! (To je strašno!! In takega župana imate v Tolminu?) Tolminci, kaj prači Vaša narodna čast?! Uredništvo). Take nečuvane drznosti ne moremo več molčati. (Bil bi tudi naroden greh!! Uredn.) Gospod župan! V Vaših očeh je torej neumnost ona častiljiva družba, ki šteje že 123 podružnic in nad 12.000 članov, ki varuje vero in narodnost na Slovenskem in ki je mila vsakemu zavednemu Slovencu (kar pa g. C. ni! Uredn.) Gospod župan! Mi Vas mlo sodimo, ako rečemo, da te naše družbe niste žalili iz prepričanja ampak zato, ker ne poznate naših slovenskih razmer in potreb. (Zalostno, ako je tak! Seveda, iz lahonskega „Corriere“ se ne morejo spoznavati slovenske razmere tako, kakor bi jih moral poznati župan v Tolminu. Uredn.)

Dostavek uredništva. — Čujte Tolminci, kakó pišejo o Vašem županu irredentovski listi.

Milanski „Secolo“, ki je v Avstriji prepovedan list, pisal je 4. t. m. pod naslovom „Dall'Italia irredenta“ takó lo: „V tolminskem in kanalskem okraju (č:) bodo te dni volitve za deželni zbor, pri katerih pride do hudega boja — čujte ljudje božji! Ur. — med Italijani in Slovenci. Italijanski kandidat je dr. Cazzafora, tolminski župan; slovenski kandidat pa je baje baron Winkler. Nekaj let sem je zastopal oni okraj Slovenec zaradi brezbriznosti Italijanov v onem kotu naše Giulie.“

Med vsemi bedastostmi je kandidatura dr. Cazzafora najbolj smešna. Toda: Lah! poznajo svoje ljudi! Mi jih pa tudi poznamo, zato treba, da se po tem spoznanju tudi ravnamo. Tolminci! Ali veste, kaj pomeni ta Cazza fora?!

Iz Avberca na Krasu, 31. julija. (Javni ples. Letina.) Učera je bil pri nas sejm, ki ostane marsikomu v živem spominu. V cerkvi ni bilo letos nikake slovesnosti, popoldan pa smo imeli godce in ples, pri katerem je prišlo do pretepa; k sreči so orožniki še o pravem času naredili mir.

Poprejšnjo nedeljo je naš preč. g. župnik prav mlo prošil, naj bi opustili nesrečni javni ples, ki ne prinese nič dobrega. Nič in pomagal! Plesalo se je in pretepano! Ali je to nam Avbercem v čast in korist? Zametujemo denar, ko imamo veliko siljenih potreb, ki čakajo izvršenja. Potrebovali bi marsikako pošteno pot ali vodnjak, a na vse to nihče ne misli! — Nam Avbercem dali so lep izgled sosednji Ponikovci, ki niso prišli ne blizu ne poleg k plesu.

Tisto nedeljo nam je gospod župnik prebral članek iz „Primorca“, da bomo videli, kako so tudi posvetni gospodje nasprotni javnim plesom in ne le duhovniki. Toda vsi taki glasovi letos niso še našli poslušnih ušes; dal Bog, da bi bilo zanj prepričanje boljše!

— Prvega sena dobili smo jako malo, da bo prav drago; kvintal prodaja se po 10 kron. — Žita je malo več kakor na polovico drugih let. — Za krompir pa je prav dobra letina; veliko ga je in prav debel je. — Trte so popolnoma zdrave, dasi letos nismo skoro nič skropili; grozdja je pa toliko, da že 75 let ni bilo enake letine. Če ga Bog obvaruje, bomo imeli veliko dobre vinske kapljice. Bog naj še enakih kupcev, kakor letos!

Skalovski.

S Kranjskega, 7. avgusta (Vojaške vaje). — Naš domači pešpolk št. 17. pojde 24. t. m. iz Ljubljane k velikim vojaškim vajam v Ptuj, kjer se začne brigadne vaje ter se bodo nadaljevale do 5. septembra v krajih: Ptuj, Radgona, Murek, Št. Lenart in Mari-

janeštift na ogerski meji. Od 6. do 12. septembra bodo divizijske vaje v krajih: Wilden, Guas, Fernik na ogerski meji, Radgona Murek in Spielfeld. Od 13. — 14. sept. korni manovri v krajih Ilz, Szt. Gothard in Feldbach. Od 15. — do 16. sept. prosti hođi v krajih, kjer bodo glavne vaje. Od 17. do 21. sept. glavne vaje, pri katerih bo pričujoč presv. cesar; dne 22. septembra oddajo rezervni vojaki orožje ter odidejo na odpušt.

Naš domači polk št. 17. pojde od velikih vaj naravnost v Celovec, kjer ostane potem stalno. Rezervniki domačega polka klicani so 2. sept. pod orožje in se bodo potem 3., 4. in 5. sept. vadili, a 5. sept. zvečer morajo biti že v Ptaju, kjer se združijo z domačim polkom do 22. sept. Letošnje velike vaje bodo v resnici velikanske, kar moremo sklepati že po tem, da je samo za naš domači polk pripravljenih 150.000 patron, kar sem izvedel iz zanesljivega vira. Pač bodo stale te velike vaje marsikak tisočak — in to vse zaradi miru!! Bog naj našim fantom in možem zdravi, da se zopet zdravi vrnejo med svoje domačine.

Letina je pri nas v okolici ljubljanski, koder ni poklestila toča, še precej dobra. Sedaj pri nas mlatijo; pšenica je jako bogata; prav tako drugo žito. Spomladi pretila nam je suša uničiti poljske pridelke, a sedaj imamo vsega obilo. Tudi sadja obeta biti veliko; osobito česen prodali so naši hribovci jako veliko. Ako nam Bog ohrani tudi se jesenske pridelke, imeli bomo, razum sena, prav dobro letino, kar je pa tudi potreba našem ubožnemu kmetu.

I. M. Kr. (Kar dostavljate v zasebnem pismu, ni takó, kakor mislite; onega blaga se med Slovani ne more dobiti, kajti tudi Čehi ga jemljejo tam, kjer ni. Da ste zdravi! Uredn.)

Domače in razne novice

Desletnica. — V sredo preteklo je deset let, od kar je poreško-puljski škof monsignor dr. Alojzij Zorn postal prejasni vladika goriski. Ob tej priliki so mu vse škofije goriske vladikovine izrazile svojo ljubezen in udanost. — V sredo vršil se je v ta spomin pri prevzisenem kneznadškofu sijajen obed, katerega se je udeležilo 18 duhovnikov iz raznih škofij in poreško-puljski škof mons. dr. Janez Fla pp, ki je nalašč prišel v torek v Gorico. — Bog nam ohrani premilostljivega vladiko še dolgo čvstlega in zdravega na duhu in telesu!

Prihodnja „Soča“ s „Primorcem“ utegne radi osebnega zadržka urednikovega iziti v soboto namesto v petek. Toliko na znanje č. g. naročnikom, ako lista ne dobé ob navalem č. a. v roke.

Premeščenje. — C. kr. avskultant gosp. dr. Anton Povšič premeščen je iz Gorice v Rovinj. S tem gospodom bodo odslej kar trije slovenski avskultantje tam doli.

Goriška gluhoemnica dovrši 12. t. m. svoje šolsko leto; javnega izpita gluhoemnih gojencev, ki se vrši vsako drugo leto, letos ne bo, ker je nekaj zbolel ravnatelj č. g. Miroslav Leonardič.

Kmetijski tečaj za učitelje na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole začel je v ponedeljek. Z Goriškega došlo je 12 gg. učiteljev; po štirje iz tolminskega in sezanskega okraja, 8 pa iz goriškega. Došli so tudi 4 učitelji iz Istre in sicer 2 Slovenci in 2 Hrvata. — Pri tej priliki opozorjamo gg. učitelje na nekoliko previdnosti, ker s potomci staroslavne španske rodbine Don Juanov ni varno česenj zobati. Oni, ki imajo „slovensko domovino in narod le v trebuhu“, imajo neke oblastnega strica, ki Vam pride za najmanjšo zamerico „bodočega vodje“ z ostro šibo na vrat, katere posledica bo seveda le ta, da dobite črno piko, ki bo igrala svojo važno ulogo takrat, ko Vam bo najmanj ljubo. — Konečno si morate utepsti v glavo, da ste le „ubogi učiteljčki“, ki morate skazovati največji „respekt“ svojemu „naprej postavljenemu“. Torej: le previdno!

Napad na tri Slovence v Gorici. — V zadnjem „Primorcu“ smo poročali o napadu nekaterih lahonskih surovežev na tri Slovence pred goriskim kolodvorom. Maranijev pisar Ippavitz postal nam je popravek, čes, da on ni upihnil žveplenke in ne rekel g. Quainu, naj ne jemlje ognja od ščavov. Zdi se, da tu je pomota v imenu, kajti to je storil neki Grudina, ki je menda v službi pri trgovcu Orzanu.

Ranjeni Josip Trnovcec bil je bolan še na 20. dan po poboju. Še 5. avgusta dal mu je zdravnik zdravila; v spričaju pa pravi, da Trnovcec je bil le 17 dni bolan vsled dobljenih ran. V četrtek bo o tem dogodku kazenska obravnava pred c. kr. mestno odrejenim in okrajnim sodiščem v Gorici, ker ta napad je označen le kot žisto navaden pretep.

Zatožen je baje tudi svak obeh Trnovcev Blaž Milost, ki je bil v njih družbi, a je še o pravem času odnesel pete v kolodvorsko poslopje. Zakaj je on zatožen, bomo videli pri obravnavi. S tem je potolče-

nima Trnovcema odvzeta — zadnja priča, kajti dveh drugih prič sodišče ni hotelo sprejeti. Vsi Slovenci z napetostjo pričakujemo konca te obravnave. Omeniti moramo še, da Trnovca v celi Gorici ne moreta najti odvetnika, ki bi zagovarjal njiju pravično stvar.

Pretep na solkanski cesti. — V članku „S mešne grožje“ govorimo o nekem pretepu, ki se je baje vršil na solkanski cesti v nedeljo zvečer. O tej dogodbi poročamo na tem mestu še sledeče podrobnosti.

Več prič je videlo, da štirje goriski Lahi so bili močno vinjeni. Pri goriski mitnici je eden z vso silo batnil z glavo ob pregrajo.

„Corriere“ pravi, da tisti Lahi so videli kakih sto korakov pred seboj štiri možke osebe. Da se jim je delal mežurek na očesih vsled premočnega solkanskega burgundca, dokazano je s tem, da občinski stražnik solkanski je šel ob istem času proti domu, srečal je štiri Lahe, onih štirih drugih oseb pa ne. — Ta priča bila je pomenjava preiskovalnemu sodniku Musini, ki je pa ni hotel preslišati. Pristav Musina, ki je vodil v Solkanu preiskavo, dal je zapreti dva mladenčeta, od katerih je eden bil že ob 10. uri doma v postelji, pretep pa se je vršil okoli 11. ure.

Vsi Solkanci so uverjeni, da napadovalec je treba iskati drugod, morebiti celo v Gorici, a ne v Solkanu. Ta slučaj utegne imeti še hude posledice na marsikako stran.

Govori se, da v sredo je prišel v Solkan sloveč skrivni policaj Dietz iz Trsta da bi izvolal storilca.

Šempaski tabor. — Odsek za privaditev 25-letnice šempaskega taborja je sklenil, da ta slovesnost se bo vršila v nedeljo 17. septembra na istem mestu, kakor pred 25 leti. Slavnost bo imela dva dela: politički in zabavni. Pesmi za skupno petje vseh zborov, možkih in mešanih, so že določene. Vsi pevski zbori na Goriskem, v Trstu in tudi drugod po Slovenskem bodo naproseni s posebno okrožnico, da bi sodelovali pri slavnosti, ki utegne postati nekaj velikauskega, česar naša dežela še ni videla. Zauznanje za tabor je jako živahno v vseh krogih našega ljudstva.

Toča. — Sinoči je v nekaterih krajih naše dežele toča silovito klestila. Škoda je velika. V Solkanu je ni bilo, toda pod hribov sv. Katarine do goriške mitnice ter v Grčini je hudo tolkla. V Gorici toče ni bilo. — Ubogi kmet!

V Solkanu je umrl učeraj jutro po dolgi bolezni g. Ivan Marušič, posestnik in gostilničar. Jezikavi „Corriere“ je takoj vedel povedati, da je zbolel in umrl vsled tega, ker se je preveč prestrašil nedeljskega pretepa na solkanski cesti. — Nam je znano, da pokojnik je bolehal že več let, zlasti pa zadnje čase je dohival krvne navale v glavo. V nedeljo čutil se je tako slabega, da niti k pogrebu pokojnega Bartolomea ni šel. Konečno mu je bolezen pretrgala nit življenja. N. v m. p!

Zidovska klepetulja pa takoj naredi — prvo smrtno žrtev nedeljskega pretepa. Infamni ljudje!

V Ajdovščini so bili izvoljeni v načelnstvo podružnice sv. Cirila in Metoda sledeči gospodje: župnik Ivan Dugulin načelnikom, Ignacij Kovač namestnikom; Franc Petrič zapisnikarjem, Jože Budinja njegovim namestnikom, Anton Terčelj blagajnikom, Karol Repič pa njegovim namestnikom.

Tatovi. — 7. t. m. odnesli so tatovi vso zlatano gospodnjo Veberjevega kmeta v Rožni dolini in to ob belem dnevu okoli 8. ure zjutraj, ko je bila žena v Gorici. — Sploh pa nam poročajo iz Rožne doline, da se tam kaj vsak bip potikajo goriške potepuhi, ki krađeje, kakor sraka. Noben poljski pridelek, zlasti sadje, ni varen pred njimi.

Uboj. — Kmet Kumar v Kalu nad Kanalom ubil je v petek 16 letno deklico svoje svakinje. Czrok nam ni znan. Zločinec je v rokah oblastnih, ki mu dá zaslužen plačilo za njegovo nečloveško delo.

Iz cerkljanskih hribov nam pišejo: Kaj to pomeni, da smo letos dobili od brambovskega batalijona št. 74 pozivnice k orožnim vajam v nemško-italijanskem jeziku namesto v nemško-slovenskem, kakor je bilo vedno doslej? Brambovec, ki se mora udeležiti šestih orožnih vaj vendar zasluži, da se mu v njegovem maternem jeziku pèvé, kdaj mora pod orožje, da mu ni treba tolmača iskati. Tuda tolažimo, se, kajti: živimo v Avstriji! —

Islet v Čedad - Št. Peter. — Gradenski pevski zbor napravil je v nedeljo 6. avg. zjutraj islet v Čedad in Št. Peter, da so tamošnjim prebivalcem pokazali lepoto slovenskega petja. Ljudje so se zadovoljno zbirali okoli njih ter hvallili petje. Peljali so se pevci tudi v Podutano, kjer so enako zapeli ter bili z veseljem sprejeti. Vrnili so se čez Mirnik in Dolenje domu. Tudi Dolenci polasčeni niso nasprotovali slovenskemu petju.

D.

Vipavska čitalnica priredi — kakor smo že poročali — 15. t. m. ob 8. uri zve-

čer veselico v proslavo plemenitega rodoljuba g. Jos. Gorupa, ustanovitelja dijaškega podpornega društva „Radogoj“. Spored je prav zanimiv. Igrala se bo „Zupanova Micica“.

„Narodna čitalnica v Kranju“ priredi v nedeljo 13. t. m. — kakor smo že večkrat poročali — veliko slavnost v spomin svojega 30-letnega obstanka. Sodeloval bo tudi „Ljubljanski Sokol“ in pevsko društvo „Ljubljana“. Iz Ljubljane pojde ob 11 1/2. dopoldne poseben vlak v Kranj; vrne se ob 11. zvečer. — Došli gostje bodo svečano sprejeti; potem se bo vršil slavnostni sprevod po mestu, a pred mestno hišo jih pozdravi mestni župan g. K. Šavnik. Ob 2. popoldne bo slavnostni obed v gostilni g. P. Mayra ml.; za osebo bo stal glđ. 1,50. Ob 5. pop. bo javna telovadba „Ljublj. Sokola“ na trgu; ob 6. zvečer po hod Preširnovega in Jenkovega groba, ob 7. pa koncert, ki bo obsegal slavnostni govor dr. Iv. Tavčarja, godbo in petje. Po koncertu domača zabava.

V Kranju bo imelo v nedeljo 13. t. m. slovensko ferijalno društvo „Sava“ svoj drugi občni zbor po tem-le sporodu: 1. Poročilo odborovo. 2. Določitev društvenega delovanja za bodoče leto potem navoda in proračuna. 3. Oglašeni predlogi. 4. Poročilo preglednikov. 5. Volitve. 6. Slučajnosti.

Iz Maribora nam poročajo: Ob priliki letošnje okrajne učiteljske konferencije za mariborsko okolico odprti so v prostorih c. kr. učiteljskega v Mariboru razstava učil, katera bo od 11. do 16. avgusta predpoldne od 9. do 12. ure in popoldan od 3. do 6. ure pristopna učiteljem in prijateljem šole, ki si jo hočejo ogledati. Od drugih slěčnih razstav razlikuje se ta posebno s tem, da so tukaj razstavljeni skoraj le taka učila, katera so izdelali učitelji sami. Prebivalci na deželi navadno ne uvidijo potrebe učil radi tega jih zelo pičlo kupujejo. Da se temu pomanjkanju v okom pride, treba je torej vzbuditi pri učiteljih zanimanje za izdelovanje učil. Razstavljen učila ne odlikujejo se toliko po lepi zunanjosti in umetnem izdelovanju, kakor po svoji praktični rabljivosti, pripravnosti in po nizki cenli.

Abiturientski shod v Zagrebu dovršil se je prav slajano. Slovensko-hrvaška uza-jemnost in ljubezen slavila je tudi pri tej priliki svoj pir. (Z današnje pošto dobili smo dopis o tem shodu, a prepozno za to številko). Posebno nam ugaja slovesno sprejet zaključek, da: „Nihče izmej nas ne spre-govori v domovini nemške besede, izvzemši, da govori s kom, ki brez svoje kri-vnje ne umeje slovenski ali hrvaški.“ — Ži-vela taka mladina! Naj bi jo posnemali vsi slovenski rodoljubi brez razlike stanu ali starosti!!

Madžarska okrutnost. — Slovaki so hoteli praznovati 100-letnico slavnega Kollarja, ki je bil rodom Slovak. Toda vlada je najprej prepovedala udeležitev vseh drugih Slovanov pri tej slavnosti, a naposled je prepovedala tudi celo slavnost. Orožniki so s silo pregnali doše goste, ki so prišli v Turčanski Sv. Martin, ker niso poprej izvedeli za prepoved. Niti skupnega obeda jim niso dovolili. Domačine, ki so se zbrali v rojstni hiši Kollarjevi, razgnali so orožniki. — Ta divjeazijska okrutnost vzbudila je pravo ocenjevanje v vsej Evropi, ki zdaj vè, kaj so Mađjarji in kakó umejo liberalizem, koji imajo vedno v ustih. Svaka sila do vremena!

Napisi v Pragi. — Mestni zastop v Pragi je začel postavljati le češke napise na ulice in druge javne prostore. Toda namestništvo je zapovedalo, da vsi napisi morajo biti v češkem in nemškem jeziku. Namestništvo podpira svoj ukaz s čl. 19. drž. zak., čes, da Praga je središče dežele, v kateri prebivate dve narodnosti in da tudi v mestu biva precejšnja nemška manjšina.

Dobro! Ako je v Pragi taka pravica, mora biti tudi v Gorici, v Trstu, po vseh istarskih mestih, v Celju, Mariboru, Celovcu, itd. — Goriski Slovenci se takoj oglasimo z zahtevo, da v Gorici morajo biti vsi javni napisi tudi slovenski, ker Gorica je središče deželo, ki je po ogromni večini slovenska in tudi v mestu živi dobra tretjina Slovencev. Bomo videli, ali bo čl. 19. imel enako veljavo v Gorici, kakoršno skazuje v Pragi.

Listnica. — Gg. naročnike, ki so z naročni-no na dolgo, njudno prosimo, da bi v najkrajšem času izpolnili svojo dolžnost. — Dop. iz Kanala: Za danes ni bilo močde. — Dop. iz Gorice: Morebiti pride prihodažji.

Zahvala.

Letoňnja velika skupščina naše družbe dne 25. in 26. julija vršila se je z nepričakovanim sijajem. Prijetni „zabavni večer“ v Hafnerjev pivarni in Ljubljani, kateri je oskrbela prva ljubljanska podružnica s sodelovanjem slavne vojaške godbe in slavnega pevškega društva „Ljubljana“, združil je č. g. skupščinarje, doše iz bratske Koroške in Štajerske ter mnogo ljubljanskih družbenikov. Mej vožnjo v Sežano je izletnike pozdravljalo mogočno pokanje točev že v Postojni, v Št. Petru in v Divči. A nad vse prisrčen je bil sprejem skupščinarjev v Sežani. Primorske goste je pozdravila imenom ženske podružnice odborica gospica Maša Donleučeva, ljubljanske pa odborica gospica Mielka Mahorčičeva in gospod deželni poslanec ter župan R. Mahorčič imenom svoje požrtvovalne občine in

